

Kakšen klobuk imate na glavi?

besedilo za svobodno misel in družbeno zdravje

Neki kralj vrže za zapave tri svobodomiselnih ljudi, češ, da s tem, ker preveč mislijo s svojo glavo, škodijo družbenemu zdravju. Da pa bi se izkazal ne le kot razumen, temveč tudi kot srčen vladar, da najbistrejšemu jetniku priložnost za osvoboditev. Vsak jetnik dobi neopazno na glavo klobuk, pri čemer je seznanjen, da je najmanj eden med tremi klobuki moder. Tisti, ki ob pogledu na klobuke sojetnikov z dobrim premislekom ugotovi barvo klobuka na svoji glavi, si zasluži prostost; napačni rešitvi kot posledici slabega ugibanja pa sledi smrtna kazen. Jetniki se pogledajo v klobuke, a nobeden sprva ne more razrešiti uganke, kakšen klobuk ima na svoji glavi: modrega ali nemodrega. Kralj namreč ni le trdosrčen, temveč tudi zvit, zato je vsem jetnikom posadil na glavo moder klobuk. To naredi uganke na videz nerešljivo in pahne jetnike v molk. Neomajen kralj si že mane svoje trde roke, ko po daljšem premisleku predenj stopijo vsi trije jetniki rekoč: »Na glavah imamo modre klobuke«. »Uganili ste!« jim zabrusi kralj. Ti pa mu odvrnejo: »Ne, naš molk nam je razkril pravo rešitev.«

Če bi le en jetnik nosil moder klobuk, bi ta to hitro ugotovil na podlagi dveh nemodrih sojetnikovih. Pa ni, ker nismo priča temu primeru. Če bi dva jetnika nosila moder klobuk, bi ta dva to ugotovila po krajšem premisleku na podlagi enega nemodrega in enega modrega sojetnikovega klobuka. Pa nista, ker nismo priča temu primeru. In ker nismo priča niti temu primeru, to po končnem premisleku pomeni, da vsi nosimo modre klobuke, saj je to edina rešitev, ki je še preostala.

»Vendar do prave rešitve ne bi nikoli prišli, če ne bi pošteno razmišljali.« Kralj – čeprav nerad – mora držati besedo, ker si ne more privoščiti, da bi kdo od njegovih podanikov preveč podvomil v čisto vladarsko podobo, zato vse svobodomiselnih ljudi spusti na svobodo.

Poduk: Kakršna koli srečna podobnost med pravljичnim in resničnim svetom ni nujna, je pa dobrodošla za družbeno zdravje.

Janez Špringer, mag. farm., spec